

Пловдивски Университет “Паисий Хилендарски”
Факултет по икономически и социални науки

КОНСПЕКТ
ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ОКС „БАКАЛАВЪР“
СПЕЦИАЛНОСТ “СЧЕТОВОДСТВО”

Основи на счетоводството

1. Предмет на счетоводното изследване. Счетоводна представа за капитала и неговото двуаспектно проявление. Капиталови сегменти – характеристика и особености.
2. Теоретична представа за счетоводно равновесие. Равенството между активи и пасиви като базово условие за изследване на капитала.
3. Водещи счетоводни принципи – дефинитивна представа, същност, законови предписания. Частни методи на счетоводното изследване.
4. Счетоводна представа за стопанска операция. Концепцията за двата равностойни ефекта. Промени в структурата и размера на капитала в зависимост от вида на стопанската операция.
5. Счетоводни сметки – същност, видове, особености. Структура и съдържание на счетоводната информация, отразена по синтетичните и аналитичните сметки.
6. Счетоводните статии като метод за отразяване на стопанските операции – същност и логика на кореспонденцията. Видове счетоводни статии.
7. Документирането като частен счетоводен метод – същност, особености, значение, законови предписания. Видове счетоводни документи. Доминираща роля на първичните счетоводни документи.
8. Инвентаризирането като частен счетоводен метод - същност, особености, значение, законови предписания. Счетоводна концепция за отчитане на липсите и излишъците.
9. Оценяването като частен счетоводен метод - същност, особености, значение, видове, законови предписания. Калкулирането като частен счетоводен метод, изследващ производствените фактори. Същност на понятието „себестойност“.
10. Обобщаване на счетоводната информация. Същност и значение на оборотната ведомост. Заключителни счетоводни документи. Балансът като статична информация за размера и структурата на капитала. Връзка между баланса и счетоводните сметки.

Финансово счетоводство

1. Счетоводна представа за производствен процес - участие на различните производствени фактори в него и особености при счетоводното отразяване.

2. Счетоводно изследване на дълготрайните материални и нематериални активи като производствен фактор. Оценяване на дълготрайните активи. Модели на счетоводно отразяване. Методи за амортизация.
3. Счетоводно изследване на материалите като производствен фактор. Подходи за установяване на отчетната им стойност. Модели на счетоводно отразяване. Оценяване при отписване – препоръчителни методи и алтернативен метод.
4. Счетоводно изследване на разходите по критерия *икономическо съдържание* и по критерия *функционално предназначение*. Модели на счетоводно отразяване. Създаване на счетоводна информация за производствената себестойност. Същност и отразяване на незавършеното производство.
5. Основни и допълнителни разходи – същност и особености при тяхното отразяване. Модели на отразяване.
6. Счетоводно отразяване на продажбите. Нетни приходи от продажби на продукция, пълна себестойност на продадената продукция и резултат от продажбите. Продажби на услуги, дълготрайни активи, материали. Операционно-резултатен характер на счетоводните сметки, отчитащи продажби.
7. Счетоводно отчитане на дебиторската и кредиторската задлъжнялост на дружеството. Отразяване и анализ на разчетните отношения. Особенности при отразяване на разчетните отношения с персонала.
8. Финансови разходи и финансови приходи – същност, многообразие, модели за отчитане. Същност и особености при отчитането на извънредните разходи и извънредните приходи.
9. Счетоводно изследване на крайния финансов резултат. Счетоводна и балансова печалба. Преобразуване на печалбата. Счетоводна загуба и компенсиране.
10. Разпределяне на балансовата печалба – същност и счетоводно отразяване. Съдържание и структура на капитала на учредителите. Съдържание и структура на привлечения капитал. Асоциация между капиталовите източници и задълженията на дружеството.

Банково счетоводство

1. Характеристика на дейността и счетоводството на банките.

Характеристика на дейността на банките като обект на счетоводството. Специфики в организацията и методологията на счетоводството в банките.

2. Счетоводно отчитане на собствения капитал в банките.

Характеристика на собствения капитал на банките. Счетоводно отчитане на основния капитал на банките. Счетоводно отчитане на капиталовите резерви на банките. Счетоводно отчитане на финансовите резултати на банките.

3. Счетоводно отчитане на привлечения капитал в банките.

Характеристика на привлечения капитал на банките. Счетоводно отчитане на приетите срочни депозити в банките. Счетоводно отчитане на привлечените средства по

разплащателни и други сметки в банките. Счетоводно отчитане на получените заеми в банките.

4. Счетоводно отчитане на емисионно-касовите операции в банките.

Характеристика на емисионните операции в БНБ. Счетоводно отчитане на емисионните операции в БНБ. Счетоводно отчитане на движението на наличните средства между банките. Характеристика на касовите операции в банките. Счетоводно отчитане на касовите операции в банките

5. Счетоводно отчитане на финансовите активи в банките.

Характеристика и класификация на финансовите активи на банките. Счетоводно отчитане на финансовите активи в банките.

6. Счетоводно отчитане на предоставените кредити в банките.

Характеристика и класификация на предоставените кредити на банките. Счетоводно отчитане на предоставените кредити в банките. Счетоводно отчитане на очакваните кредитни загуби по предоставените кредити в банките.

7. Счетоводно отчитане на платежните операции в банките.

Същност на платежните операции и платежната система. Модели за извършване на платежни операции. Счетоводно отчитане на плащанията между банките. Счетоводно отчитане на платежните операции.

8. Счетоводно отчитане на разходите в банките.

Характеристика на разходите като обект на счетоводно отчитане в банките. Счетоводно отчитане на финансовите разходи в банките. Счетоводно отчитане на разходите по икономически елементи в банките. Счетоводно отчитане на разходите за бъдещи периоди в банките.

9. Счетоводно отчитане на приходите в банките.

Характеристика на приходите като обект на счетоводно отчитане в банките. Счетоводно отчитане на финансовите приходи в банките. Счетоводно отчитане на приходите от продажби и други приходи в банките. Счетоводно отчитане на приходите за бъдещи периоди в банките.

10. Годишно счетоводно приключване и годишен финансов отчет в банките.

Особености на годишното счетоводно приключване и годишния финансов отчет на банките. Елементи на годишния финансов отчет на банките. Съставни части на годишния финансов отчет на банките.

Счетоводство на застрахователите

1. Характеристика на дейността и счетоводството на застрахователите.

Характеристика на дейността на застрахователите като обект на счетоводството.
Организация на счетоводството на застрахователите.

2. Счетоводно отчитане на разходите в застрахователите.

Характеристика и класификация на разходите на застрахователите. Счетоводно отчитане на разходите по пряко застраховане. Счетоводно отчитане на разходите по пасивно презастраховане. Счетоводно отчитане на разходите по активно презастраховане.

3. Счетоводно отчитане на приходите на застрахователите.

Характеристика и класификация на приходите на застрахователите. Същност и структура на застрахователната премия. Счетоводно отчитане на приходите по пряко застраховане. Счетоводно отчитане на приходите по пасивно презастраховане. Счетоводно отчитане на приходите по активно презастраховане.

4. Счетоводно отчитане на специфичните разчети на застрахователите.

Обща характеристика на разчетите на застрахователите. Счетоводно отчитане на разчетите с клиенти по застраховането. Счетоводно отчитане на разчетите със застрахователни посредници. Счетоводно отчитане на разчетите по регресни искиове. Счетоводно отчитане на разчетите със съзастрахователи. Счетоводно отчитане на разчетите с цеденти и презастрахователи.

5. Счетоводно отчитане на активите на застрахователите.

Характеристика на финансовите активи на застрахователите. Счетоводно отчитане на финансовите активи на застрахователите. Счетоводно отчитане на паричните средства на застрахователите.

6. Счетоводно отчитане на собствения капитал на застрахователите.

Характеристика на собствения капитал на застрахователите. Счетоводно отчитане на основния капитал на застрахователите. Счетоводно отчитане на капиталовите резерви на застрахователите. Счетоводно отчитане на финансовите резултати на застрахователите.

7. Счетоводно отчитане на пасивите на застрахователите.

Характеристика на пасивите на застрахователите като обект на отчитане. Счетоводно отчитане на получените заеми от застрахователите. Счетоводно отчитане на задълженията на застрахователите към бюджета и осигурителите. Счетоводно отчитане на задълженията на застрахователите към доставчици. Счетоводно отчитане на задълженията към персонала на застрахователите.

8. Счетоводно отчитане на техническите резерви на застрахователите.

Същност и видове технически резерви. Представяне на техническите резерви на застрахователите. Признаване, оценяване и отчитане на техническите резерви на застрахователите.

9. Годишно счетоводно приключване и данъчно облагане на застрахователите.

Организация на годишното счетоводно приключване на застрахователите. Етапи на годишното счетоводно приключване на застрахователите. Данъчно облагане на застрахователите.

10. Същност, форма и съдържание на годишния финансов отчет на застрахователите.

Особености на годишното счетоводно приключване и годишния финансов отчет на застрахователите. Елементи на годишния финансов отчет на застрахователите.

Съставни части на годишния финансов отчет на застрахователите. Характеристика на отчетите, изготвяни за надзорни цели към Комисията за финансов надзор.

Счетоводство на публичния сектор

1. **Бюджетна система. Бюджетната организация – обект на счетоводството.** Обща характеристика на бюджетната система в Р. България, същност и видове бюджетните организации.
2. **Нормативна уредба на бюджетната система.** Закон за публичните финанси (специален закон), Закон за счетоводството (общ закон), ДДС (писмо на Дирекция Държавно Съкровище) като поднормативен акт за публичния сектор. Счетоводни стандарти за публичния сектор, Единна бюджетна класификация, Сметкоплан на бюджетните организации.
3. **Счетоводни принципи в отчетността на бюджетните организации.** Специфика на прилагането на счетоводните принципи за (текущо) начисляване и касова основа. Счетоводни принципи и видове отчети.
4. **Бюджетните организации като разпоредители с бюджети.** Класификация на разпоредителите.
5. **Основни показатели на бюджетите и сметките за средства от ЕС – приходи, разходи,** бюджетни взаимоотношения, бюджетно салдо, финансиране на бюджетното салдо.
6. **Особености на отчетния процес в бюджетната организация.** Единна бюджетна класификация и Сметкоплан на бюджетните.
7. **Особености в отчитането на паричните средства.** Прилагането на “Единна сметка”. Транзитна сметка и сметка за наличности. Предназначение и функциониране на системата за електронни плащания в бюджетната сфера "СЕБРА".
8. **Особености в отчитането на приходите и трансферите.** Данъчни и неданъчни приходи. Отчитане на помощите. Отчитане на приходите от нефинансови активи – дълготрайни активи и материални запаси. Същност и значение на трансферите като специфична форма на опериране с бюджетни средства.
9. **Особености при отчитане на разходите.** Отчитане на разходите по икономически тип. Отчитане на финансовите разходи. Отчитане на разходите, свързани с нефинансови активи – дълготрайни активи и материални запаси.
10. **Отчитането на разчетите.** Особенности на централизирана система за внасяне на осигурителните вноски и данъците върху доходите на физическите лица.

11. **Особености при изготвяне на оборотните ведомости по разпоредители с бюджети, на отчети за касовото изпълнение на бюджета и на финансовите отчети.** Състав, структура и процедури по изготвяне на касовия отчет за изпълнение на бюджета и на финансовия отчет.

Счетоводни стандарти

1. Обща характеристика на счетоводните стандарти като форма на счетоводно-правна регулация. Национални счетоводни стандарти (НСС) и Международни счетоводни стандарти (МСС) – приложно поле и особености при прилагането им.
2. Световни счетоводни системи (основни школи в счетоводството) и фактори, обуславящи различията помежду им. Процеси на глобализация, стандартизация и хармонизация в счетоводството.
3. Въведение в прилагането на счетоводните стандарти. Етапи в историческото развитие на МСС. Възникване и развитие на НСС. Процедура по приемане на МСС. Приложение на МСС в ЕС.
4. Структура и съдържание на счетоводните стандарти. Разлики между прилагането на счетоводните стандарти и традиционното разбиране за нормативно регулиране на счетоводството у нас. Техника за прилагане на счетоводните стандарти.
5. Особености при отчитането на нефинансовите активи и разлики в някои аспекти на счетоводното им третиране по МСС и по НСС. Дълготрайни материални и нематериални активи. Инвестиционни имоти. Материални запаси. Нетекущи активи, държани за продажба. Биологични активи и земеделска продукция.
6. Особености при отчитането на финансовите активи и разлики в някои аспекти на счетоводното им третиране по МСС и по НСС. Понятие за финансов инструмент. Видове финансови инструменти. Класификация на финансовите активи за целите на счетоводното им отчитане. Инвестиции в дългови инструмент. Инвестиции в капиталови инструменти.
7. Особености при отчитането на търговските вземания и разлики в някои аспекти на счетоводното им третиране по МСС и по НСС. Първоначално признаване и оценяване. Критерии за признаване на приходи. Продажба и отписване на вземания. Обезценка на вземания.
8. Особености при отчитането на собствения капитал и разлики в някои аспекти на счетоводното му третиране по МСС и по НСС. Теоретична постановка за разграничението между пасиви и собствен капитал. Понятие за капитал. Особености при отчитането на привилегированите акции. Емитиране и обратно изкупуване на обикновени акции. Разпределение на дивиденди.
9. Особености при отчитането на финансовите пасиви и разлики в някои аспекти на счетоводното им третиране по МСС и по НСС. Отчетни категории финансови пасиви. Финансови пасиви по амортизирана стойност и финансови пасиви по справедлива стойност.
10. Особености при отчитането на нефинансовите пасиви и разлики в някои аспекти на счетоводното им третиране по МСС и по НСС. Провизии и условни пасиви.

Счетоводна политика и финансови отчети

1. Счетоводна политика на нефинансовото предприятие. Общи счетоводни принципи при представяне на финансовите отчети. Оценяване на елементите на финансовите отчети. Концепция за капитала.
2. Същност и принципи при разработване на счетоводната политика. Нормативна обвързаност счетоводната политика и приложими нормативни актове за регулация на счетоводната отчетност на предприятието.
3. Представяне на счетоводната политика и промените в нея. Разработване на счетоводната политика: общи изисквания и етапи. Оповестяване на счетоводната политика. Промени в счетоводната политика и отражението им върху оценката на отделните елементи на финансовите отчети
4. Годишно счетоводно приключване. Подготовка и етапи на годишното счетоводно приключване. Изготвяне на оборотна ведомост, като основа за съставяне на финансовите отчети
5. Същност и представяне на финансовите отчети. Същност на финансовите отчети. Потребители на финансовите отчети и техните информационни потребности. Елементи на финансовите отчети и тяхното представяне.
6. Структура и съдържание на финансовите отчети. Съдържание на финансовите отчети. Счетоводен баланс. Отчет за приходите и разходите. Отчет за собствения капитал. Отчет за паричните потоци. Приложения към финансовите отчети.
7. Оценка и представяне на активите и пасивите в годишния финансов отчет. Оценка на валутните активи и пасиви в края на отчетния период. Оценка след първоначално признаване на нетекущите активи, материалните запаси и финансови инструменти. Отразяване на провизиите, условните активи и условни пасиви.
8. Представяне и оценка на приходите и разходите в годишния финансов отчет. Представяне на договорите за строителство във финансовите отчети. Представяне на дарения предоставени от правителството и оповестяване на правителствена помощ във финансовите отчети. Схема за определяне на облагаемата печалба.
9. Отчети за паричните потоци. Същност и характеристика на паричните потоци. Класификация на паричните потоци за целите на представянето им във финансовите отчети.
10. Технология на изготвяне на финансовите отчети. Последователност на съставяне на отделните отчети на годишния финансов отчет. Установяване на функционалните връзки и зависимости между отчетите.

Анализ на счетоводната информация

1. Общи принципи на анализа на счетоводната информация в предприятието. Финансовите отчети, основен източник на информация за анализ на счетоводната информация. Същност и видове на анализ на финансовите отчети. Потребители и сфери на приложение на анализа.

2. Инструменти използвани за анализ на счетоводната информация. Методи за анализ на финансовите отчети. Модели и показатели за анализ на счетоводната информация.
3. Счетоводен анализ на баланса. Структура и информационно съдържание. Връзка на счетоводния баланс с други информационни източници. Методи за анализ на активите и източници на имущество на предприятието.
4. Счетоводен анализ на отчета за приходи и разходи. Структура и информационно съдържание. Връзка на отчета за приходи и разходи с други информационни източници. Методи за анализ на финансовия резултат на предприятието при вземане на управленски решения.
5. Счетоводен анализ на отчета за паричните потоци. Структура и информационно съдържание. Специфика на представяне на изходящите и входящи парични потоци. Отчетът за паричните потоци източник за извършване на анализ на паричните наличности и парични еквиваленти на предприятието.
6. Счетоводен анализ на отчета за собствения капитал. Структура и информационно съдържание. Отчета за собствения капитал източник на информация за структурата и изменението на собствения финансов ресурс на предприятието.
7. Счетоводен анализ на ликвидността на предприятието. Коефициенти за анализ на ликвидността и интерпретация на резултатите.
8. Счетоводен анализ на финансовата устойчивост на предприятието. Коефициенти за анализ на финансовата устойчивост на предприятието и интерпретация на резултатите.
9. Счетоводен анализ на финансовия резултат на предприятието. Коефициенти за анализ на рентабилността и ефективността на дейността на предприятието и интерпретация на резултатите.
10. Счетоводен анализ на деловата ефективност на предприятието. Коефициенти за изчисляване на обръщаемостта и интерпретация на резултатите.

Счетоводен и финансов одит

1. **Стандартизацията при одитния процес. Цели и принципи на одита.** Място на стандартизацията при одита. Предпоставки за стандартизация. Същностна характеристика на стандартизацията. Предимства и недостатъци на одиторските стандарти. Цел на независимия финансов одит. Принципи на организацията и осъществяването на външния одит.
2. **Условия на одиторските ангажименти. Проучване и планиране на одита. Отговорност на одитора относно измами при одита на финансовите отчети.** Същност на писмото за поемане на одиторски ангажимент. Обхват на писмото за поемане на одиторски ангажимент. Договор за извършването на одит. Проучване на икономическия субект. Планиране и програмиране на одита. Одиторска документация. Същност на грешките и предпоставки за тяхното възникване. Обща характеристика на измамите. Видове незаконни действия. Същественост на грешките и тяхната оценка. Роля на одитора за разкриване на грешките и незаконните действия.
3. **Одиторска извадка и одиторски доказателства.** Същност на одиторската извадка. Методи за формиране на одиторската извадка. Характеристика на одиторските доказателства. Видове доказателствени средства. Източници за набиране на одиторски доказателствени средства.

4. **Аналитични процедури при одита. Оценка на принципа – предположение за действащо предприятие.** Същност на аналитичните процедури. Видове аналитични процедури. Прилагане на аналитичните процедури при отделните етапи на одита. Същност и особености на оценката на принципа-предположение за действащо предприятие. Одиторски процедури при оценката на принципа-предположение за действащо предприятие.
5. **Документиране на резултатите от финансовия одит.** Процедури по оформяне на заключението. Обща оценка на икономическия субект. Оценка на резултатите от одиторските процедури. Документиране на резултатите. Принципи на документирането.
6. **Съвместна работа с друг одитор.** Обща характеристика на стандарта. Функции на основния одитор. Функции на друг одитор. Функции на вътрешния одитор.
7. **Контрол върху качеството на одиторската дейност.** Същност и особености на контрола върху качеството на одиторската дейност. Обхват на контрола върху качеството на одиторската дейност.
8. **Проверка на прогнозната финансова информация.** Същност и особености на прогнозната финансова информация. Обхват на одиторските процедури при проверката на прогнозната финансова информация.
9. **Последващи събития след датата на баланса.** Характеристика на последващите събития. Одиторски процедури по оценка на последващите събития. Събития, настъпили до датата на одиторския доклад. Факти, оповестени след датата на одиторския доклад, но преди неговото съставяне. Факти, установени след публикуването на финансовия отчет.
10. **Ангажименти за преглед, договорни процедури и компилиране на информация.** Същност на прегледа и одиторски процедури при осъществяването му. Особенности на ангажимента за извършване на договорни процедури. Характеристика на ангажимента за компилиране на информация.

Препоръчителна литература

1. Аверкович, Счетоводна политика на нефинансовите предприятия”, Фабер, 2008
2. Атанасов Ат. и др., Независим финансов одит, Свищов, 2014
3. Вейсел А., Стандартизация в одита, ИК „АЛТ-50“, 2014
4. Вейсел А., Одитинг (Финансов одит), Сиела, 2015
5. Дурина Д., Счетоводна политика. Счетоводни сметки, ФарКом, 2008
6. Донев К и др., Теория на финансовия контрол, Варна, 2010
7. Динев, Златарева, Теоретични основи на счетоводството, София, 2011
8. Динев М., Контрол и регулиране в социалното управление, София, 2015
9. Димитров М., Андреев Ив., Счетоводен анализ, Абагар, 2015
10. Душанов, Димитров, Курс по счетоводство на предприятието, Тракия-М, 2016
11. Иванов Г., Костова С., Одит, Свищов, 2012 г.
12. Костова Н., Финансово-счетоводен анализ, Варна, 2010
13. Любецка Й., Счетоводна теория, Пловдив, 2020
14. Любецка Й., Счетоводна интерпретация на стопанския процес, Пловдив, 2011
15. Миланова Е., Вътрешен анализ на адекватността на капитала – финансово-счетоводни аспекти, София, 2011

16. Михайлов М., Митов К., Колева Р., Анализ на търговския бизнес, Фабер, 2012
17. Миланова Е., Орешаров Н., Счетоводна политика и финансови отчети на предприятието, София, 2015
18. Симеонов О., Контролинг. Основи на контролинга. Оперативен контролинг, Тракия - М, 2004
19. Стоянов, Михайлова, Начкова, Счетоводство на застрахователните дружества, София, 2013
20. Стоянов, Фесциян, Башева, Андасарова, Счетоводство на банките, София, 2018
21. Томов Й., Костова С., Одиторски стандарти, Свищов, 2008
22. Томов Й., Теория на контрола и одита, Свищов, 2009
23. Томева М., Петкова З., Финансов контрол, В. Търново, 2013
24. Чуков Кр., Финансово-стопански анализ, София, 2010
25. www.BNB.bg
26. <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135837967>
27. <http://www.minfin.bg/bg/1039>
28. <http://www.minfin.bg/bg/1037>
29. <http://www.minfin.bg/bg/1034>
30. <http://www.minfin.bg/bg/1038>
31. <http://www.minfin.bg/bg/1017>
32. <http://www.minfin.bg/bg/1017>
33. <http://www.minfin.bg/bg/1017>
34. <http://www.minfin.bg/bg/1038>
35. Закон за счетоводството, 2020
36. Закон за корпоративното подоходно облагане, 2020
37. Закон за ДДС, 2020
38. Закон за БНБ, 2020
39. Закон за кредитните институции, 2020
40. Закон за публичните финанси, 2020
41. Закон за независимия финансов одит, 2020